

S Z I V Á R V Á N Y

P R O G R A M

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Érd, 2019.november 4.

HELYI NEVELÉSI PROGRAM

Az intézmény neve: **Érdi Szivárvány Óvoda**

OM azonosítója: **032697**

Székhelye: **2030 Érd, Hegesztő u. 2-8.**

Elérhetősége: **2030 Érd, Hegesztő u. 2-8.**

 06 23 372 506

 szivarvany@erd.hu

A programot benyújtó intézmény-
vezető neve:

Vincze Beáta

A dokumentum készítői:

**A programíró munkacsoport óvoda-
pedagógus tagjai, tagóvoda vezetők**

TARTALOMJEGYZÉK

	Bevezető	4. oldal
1.	Az intézmény adatai	6. oldal
2.	Helyzetelemzés	7.
2.1.	Szociokulturális környezet	. oldal
2.2.	Infrastruktúra	6. oldal
2.2.1.	Szivárvány Óvoda	7. oldal
2.2.2.	Kisfenyves Tagóvoda	7. oldal
2.2.3.	Meseház Tagóvoda	7. oldal
2.2.4.	Napsugár Tagóvoda	8. oldal
2.2.5.	Tusculanum Tagóvoda	8. oldal
2.3.	Tárgyi feltételek	9. oldal
2.4.	Humán erőforrás jellemzői	10. oldal
3.	Gyermekkép	12. oldal
4.	Pedagóguskép	12. oldal
5.	Alapelvek	12. oldal
6.	Az óvodai nevelés feladatai	
6.1.	Egészséges életmódra nevelés	13. oldal
6.2.	Érzelmi nevelés, szocializáció biztosítása	14. oldal
6.3.	Értelmi fejlesztés, nevelés	15. oldal
7.	A program tevékenység formái	
7.1.	Játék	16. oldal
7.2.	Hagyományápolás	17. oldal
7.3.	Külső világ tevékeny megismerése	18. oldal
7.4.	Mese - vers	20. oldal
7.5.	Ének – zene, énekes játék	21. oldal
7.6.	Rajzolás, mintázás, kézimunka	22. oldal
7.7.	Mozgás	23. oldal
7.8.	Munka jellegű tevékenységek	24. oldal
8.	Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szint jellemzői	25. oldal

HELYI NEVELÉSI PROGRAM

9.	Gyermekvédelem – esélyegyenlőség megteremtése	26.	oldal
9.1.	Hátrányos helyzetű gyerekek differenciált nevelése	27.	oldal
9.2.	Kiemelt képességű gyerekek tehetség gondozása	27.	oldal
9.3.	Sajátos nevelési igényű gyerekek integrált nevelése	28.	oldal
10.	A program kapcsolatrendszere		
10.1.	Tagóvodák közötti kapcsolattartás	28.	oldal
10.2.	A nevelőtestület és a többi munkatárs	28.	oldal
10.3.	Az óvoda és a család kapcsolata	28.	oldal
10.4.	Társ intézményekkel való kapcsolat	29.	oldal
11.	A program megvalósításának feltétel rendszere	29.	oldal
12.	A program bevalásának vizsgálata	30.	oldal
13.	Érvényességi rendelkezések	31.	oldal
14.	Legitimációs záradék	32.	oldal

BEVEZETŐ

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló **363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet** bevezetője megfogalmazza, hogy: „Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.”

Ennek megfelelően a **SZIVÁRVÁNY PROGRAM** az intézmény nevelési gyakorlatának **általános elveit rögzíti**.

Erd Megyei Jogú Város 221/2008. (VI.26.) Közgyűlési Határozata az önkormányzat fenntartásában működő óvodákat két óvodai egységbe integrálta. A régebben 7. számú óvodaként ismert Szivárvány Óvodát hat óvoda teszi egységgé: **Szivárvány Óvoda**, **Kisfenyves Tagóvoda**, **Meseház Tagóvoda**, **Napsugár Tagóvoda**, **Tusculanum Tagóvoda**, **Erdőszéle Tagóvoda**.

Az alapprogram Óvodakép fejezete megfogalmazza:

„Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).”

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése esetén az óvoda nevelési programja tartalmazza a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységét is. A 2/2005. (III.1) OM rendelet, valamint a Kt. 47.§-a értelmében a rehabilitációs, és rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai megjelennek az intézmény nevelési programjában.

Fentieket figyelembe véve – a továbbiakban – az egység hat óvodája az eddigi jól bevált, illetve módosított **helyi nevelési programját**, mint **módszertani útmutatót** használja a mindennapos nevelőmunkájában.

- **Szivárvány Óvoda** - „A mi fánk” Program a külső világ tevékeny megismerésére alapoz.
Célja, hogy a gyermekek élmény gazdag környezetben az egyéni fejlődési ütemük tiszteletben tartásával önálló gondolkodású, autonóm személyekké váljanak; a sokoldalú képességfejlesztés, játékos tevékenység közben környezettudatos magatartás kialakítása, környezetére figyelő és azt védő gyerek nevelése.

- **Kisfenyves Tagóvoda** – „Tesz – vesz” program: tevékenységközpontú óvodai program
Célja a 3- 7 éves korú gyerekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja a teljes gyermeki személyiség fejlesztését és az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül, az óvodai élet szervezettségében.

- **Meseház Tagóvoda** – „Hagyományápolás a mesék világával” program
Célja: az óvodáskorú gyerekek egészséges, nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, a hagyományápolás, az irodalmi nevelés, a természetóvás gazdag eszköztárával.

- **Napsugár Tagóvoda** – „Csináljuk együtt!” tevékenységközpontú óvodai program
Célja: olyan 3 – 6 – 7 éves gyerekek nevelése, akik a tevékenységek során szerzett ismerteket, jártasságokat, készségeket alkalmazva tettekész, magukban bízó, ugyanakkor társadalmi és természeti környezetük felé nyitott, segítőkész egyénekké válnak.

- **Tusculanum Tagóvoda** – „Üveggyöngy Program”: óvodai nevelés játékkal-mesével; Magyarországi Montessori program.
Célja: az óvodai nevelés eszközeivel elősegítse azt, hogy az óvodáskor végére a gyermekek személyiségét harmonikus összhangban jellemezze, önmaga adottságaihoz mérten.

➤ **Erdőszéle Tagóvoda** -

Célja: az óvodai nevelés magas szintű megvalósítása, egy olyan hely kialakítása, ahol jó gyermeknek lenni, jó élni, jó dolgozni; helyi igények figyelembe vétele mellett.

1. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az óvodák megnevezése, címe:

törzsóvoda:	Érdi Szivárvány Óvoda	2030 Érd, Hegesztő u. 2-8.
tagóvodák:	Kisfenyves Tagóvoda	2030 Érd, Erkel u. 4.
	Meseház Tagóvoda	2030 Érd, Gyula utca 33-37.
	Napsugár Tagóvoda	2030 Érd, Tárnoki út 58-62.
	Tusculanum Tagóvoda	2030 Érd, Gárdonyi Géza utca 1/B.
	Erdőszéle Tagóvoda	2030 Érd, Favágó utca 63.

Az intézmény alapító okiratának száma:

- M/668770/1/2019.

A helyi nevelési program szempontjából az ebben megfogalmazott alaptevékenységek:

- Óvodai nevelés, ellátás.
- Halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelése. A halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek képesség-kibontakoztató fejlesztőprogram szerinti foglalkoztatása. Azon sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése, akik a megismerő funkció vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdenek és/vagy integrálható beszéd fogyatékosak.
- Azok az integrálható, sajátos nevelési igényű gyerekek, akik testi fogyatékossgal élnek az Érdi Szivárvány Óvodában székhelyóvodájában fejleszthetők.
- Azok az integrálható, sajátos nevelési igényű gyerekek, akik érzékszervi fogyatékkal élnek (látás tekintetében) a Kisfenyves Tagóvodában fejleszthetők.

- Azok az integrálható, sajátos nevelési igényű gyerekek, akik autista tüneteket mutatnak, a Tusculanum Tagóvodában fejleszthetők.

Az intézmény fenntartója, működtetője:

- Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata

Az intézmény besorolása gazdálkodási szempontból:

- Részben önállóan működő költségvetési szerv

2. HELYZETELEMZÉS

2.1. SZOCIOKULTURÁLIS KÖRNYEZET

Érd 2006 óta megyei jogú város, Budapest agglomerációjához tartozó település. A fővároshoz való közelsége, jó megközelíthetősége – M7 autópálya; 6-os, 70-es főutak; MÁV -, Volán járatok, személygépkocsi – az elmúlt évtizedben egyre inkább kedvelté teszi a zöldövezeti környezetben lakni vágyó fiatalok körében. A rohamosan növekvő kiköltöző lakossági létszám arányában az óvodáskorú gyerekek száma is évről - évre növekvő tendenciát mutat.

Az intézményegységbe tartozó óvodák Érd más – más településrészén helyezkednek el:

Szivárvány Óvoda	- Parkváros központi részén;
Kisfenyves Tagóvoda	- Városközpont közelében;
Meseház Tagóvoda	- Postástelepen;
Napsugár Tagóvoda	- Vincellér település részen;
Tusculanum Tagóvoda	- Tusculanum település részén;
Erdőszéle Tagóvoda	- Fenyves-parkváros részén.

Az óvodahasználók köre – az egységbe tartozó mind az hat óvoda esetében – családi házas, kert városias övezetben lakik.

A gazdasági mutatók közvetlenül meghatározzák a családok mindennapi életfeltételeit. A családok szociokulturális háttere vegyes képet mutat: vannak jó anyagi életszínvonalon élő, vannak kevésbé jó anyagi háttérrel rendelkező, valamint szerényebb körülmények között élő családok is. Hosszú évek óta visszatérő probléma, hogy a felvételre jelentkezők száma magasan meghaladja a felvehető gyerekek létszámát, sok gyereket kell elutasítanunk, ezért a munkavállalás terén a családok gyakran nehéz helyzetbe kerülnek.

A tagóvodák egymástól való távolsága 5 km-es körzetben határolható be. Az egyes épületek könnyen, jól megközelíthetőek, úgy a Volánbusz járataival, mint személygépkocsival.

- Az Érd – parkváros központi részén található **Szivárvány Óvoda** az M 7-es autópályához nagyon közel, forgalmas főútvonal mellett, attól kicsit alacsonyabb szinten épült meg. Így elhelyezkedése a kipufogógázok miatti szennyezett levegő miatt nem a legszerencsésebb az óvodáskorú gyerekek egészséges fejlődése szempontjából. Az intézményegység legnagyobb alapterületű és csoportszámú épülete.

Környezetében a Teleki Sámuel Általános Iskola, gyerek és felnőtt háziorvosi rendelők, gyógyszertár, posta, a Parkvárosi Közösségi Ház, valamint különböző funkciójú üzletek is megtalálhatóak.

- A **Kisfenyves Tagóvoda** a városközpont szívéhez közel, a főútvonaltól kicsit távolabb – de jól megközelíthetően –, Érd – felső vasútvonalához közel, egészséges, nyugodt helyen, zöldövezeti környezetben helyezkedik el. Szomszédságában található meg a Vörösmarty Mihály Gimnázium, valamint felnőtt háziorvosi rendelő is.

- A Postástelepi városrészen megtalálható **Meseház Tagóvoda** a legelőnyösebb helyi adottságokkal rendelkezik, hiszen távolabb esik a forgalmas főútvonaltól, ugyanakkor jól megközelíthető. Az óvoda épülete is a kert hátsó felében helyezkedik el.

Tőszomszédságában a Szent József öregek otthona és a Karmelita Patika kapott helyet.

- A **Napsugár Tagóvoda** Parkváros és Liget határán, a Vincellér település részen, nagy forgalmú út mellett fekszik. Az utcafronti kertrészre telepített, a közlekedés zaját és porát felfogó fenyőfáiból mára sajnos már csak egy maradt.
Az óvoda közelében élelmiszerüzlet, zöldséges bolt, barkácsbolt található, valamint a Körösi Csoma Sándor Általános Iskola, és a Pöttöm sziget bölcsőde.
- A **Tusculanum Tagóvoda**. Érd Tusculanum településrészén, két nagy forgalmú főúttal határolt területen helyezkedik el – a településrészről elnevezett –, két épületszárnyban működő
Szomszédságában található meg a Gárdonyi Géza Általános Iskola, valamint kisebb üzletek és kisebb benzinkút is.
- Az **Erdőszéle Tagóvoda** négy csoportos, teljesen új építésű óvoda, 2018 óta működik Érd Fenyves – Parkváros szélén, egy csendes, nagyobb forgalomtól elzárt területén helyezkedik el.

2.2. INFRASTRUKTÚRA

A tagóvodák különböző méretű csoportszobái világosak, berendezésük gyermekközpontúak. Az intézmény minden épületében – úgy a csoportszobákban, mint a közös helyiségekben – az ügyes kezű óvó nénik kétkezi munkáját dicsérik az esztétikus dekorációk.

Nagyobb méretű, a gyerekek csoportos mozgásfejlesztését szolgáló tornaszoba egyik óvodában sincs.

Az óvodák alapítványai nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy az óvodák felszereltségének bővítésével segítsék a helyi programban megfogalmazott célok megvalósítását.

2.3. TÁRGYI FELTÉTELEK

Az óvodai nevelés minőségi megvalósításának alapvető követelménye a szükséges tárgyi környezet és eszközök különböző mennyiségben és minőségben, de adottak az egyes óvodákban.

A gyerekek fejlesztéséhez szükséges alapvető csoportszobai tárgyi feltételek – bútorok, berendezési tárgyak – biztosítottak.

Az intézmény mind a hat épületében megtalálhatóak a gyerekek neveléséhez nélkülözhetetlen játékeszközök, amelyeket folyamatosan pótolunk és cserélünk.

Az óvodák udvarain telepített játékeszközök nagy része biztosítja a gyerekek számára a változatos játék és mozgáslehetőségeket. Vannak olyan játékok melyek elavultak, sok esetben balesetveszélyesek, ezek mielőbbi cseréje szükséges.

A gazdálkodáshoz, valamint az ügyviteli feladatok ellátásához megfelelő számban állnak rendelkezésre a számítógépek. Az intézményvezetés napi kapcsolattartásának egyik fő eszköze: az internet kapcsolat, flottás telefon-, mind az hat óvoda között működőképes.

Az óvodapedagógusok napi adminisztrációs, pedagógiai tervező munkájának segítéséhez számítógép mind az hat óvodában rendelkezésre áll.

2.4. HUMÁN ERŐFORRÁS JELLEMZŐI

Az intézmény 134/2019. (V.30.) határozata szerint kiadott Alapító Okiratban megjelölt feladatok ellátására engedélyezett dolgozói létszám biztosított, mind az hat tagóvoda esetében. A hat tagóvoda 40 csoportjában szakképzett, vállalkozó kedvű, kreatív, az innovációt felvállaló nevelőtestület látja el a 3 – 6 éves korosztályú gyerekek mindennapos nevelését, fejlesztését.

Az óvodapedagógus kulcsszereplő, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű.

A dajka, pedagógiai,- gyógypedagógiai asszisztens az óvodapedagógusokkal összhangban, nevelőtársi viszonyban építi kapcsolatait a gyerekekkel, segíti önállóságuk fejlődését, és biztosítja a nevelés eredményességét. A dajkák, pedagógiai,- gyógypedagógiai asszisztensek aktívan részt vesznek a gondozási feladatokban, a csoportok életében. Rendszeres tájékoztatást kapnak a nevelési elvekről, a gyermekek fejlődéséről, a szokások alakításáról. Gyermekszeretettelükkel, gondos munkájukkal nagy segítségére vannak az óvodapedagógusoknak.

Az inkluzív nevelés kialakítása érdekében a csoportokban dolgozó valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája megteremti a befogadó szellemiségű óvodát.

Az intézményirányítással és a pedagógiai munka irányításával kapcsolatos feladatokat a részben önálló intézményben az óvoda függetlenített vezetője végzi. Innováció-

ra nyitott, tevékeny, az újszerű nevelési módszereket kereső és azokat a gyakorlati alkalmazás területén is szorgalmazó intézményvezetés működteti az intézményt.

Az óvodapedagógusok a pedagógus – továbbképzés központi költségvetés anyagi erőforrásait a tagóvodákban érvényben lévő, öt nevelési évre szóló Továbbképzési programja, illetve az egy nevelési évre vonatkozó Beiskolázási terve szerint használják fel. Az óvodapedagógusok részvétele az akkreditált továbbképzéseken azok órakeretét tekintve széles skálán mozog.

Az intézményben az óvodapedagógusok szakmai munkáját a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Érdi Tagintézménye alkalmazásában álló, de az óvodákban rendszeresen jelenlévő logopédusok és pszichológusok segítik. A „külsős” szakemberekkel az intézményvezetés és a csoportos óvodapedagógusok napi kapcsolatban állnak, amely a rászoruló gyerekek egyéni fejlesztését eredményesen szolgálja.

Az intézmény tagóvodáiban teljes munkaidős dolgozók látják el a karbantartói – udvarosi teendőket.

3. ÓVODAKÉP

Olyan pedagógiai környezet kialakítása:

- ❖ ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő dajkák, szülők számára egyaránt,
- ❖ ahol esztétikus, otthonos, tiszta környezetben, szeretetben, tiszteletben, elfogadó-érzelmi biztonságot nyújtó légkörben, neveljük a gyerekeket,
- ❖ ahol a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet biztosított,
- ❖ ahol a nyugodt, családias légkörben a szabad játéktevékenység az elsődleges,
- ❖ ahol a nevelés, a komplex tevékenységek, cselekedtetések, pedagógiai intézkedések lehetővé teszik és segítik a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, a gyermeki szükségletek kielégítését
- ❖ ahol a gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szeg-

regált környezetben nevelkedjen, ez a gyermekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség,

- ❖ ahol a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épül az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer,
- ❖ ahol a befogadó óvodai nevelésünkkel hozzájárulunk a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakításához,
- ❖ ahol a gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint a pedagógiai optimizmus megvalósítása, a különbözőségek elfogadása, a diszkrimináció tilalma érvényesül,
- ❖ ahol a gyermek fejlődésére, a gyermek jelzéseire biztosított a komoly figyelem, a ki nem mondott, csak tünetekkel jelzett gyermeki segélykérés sem marad figyelmen kívül,
- ❖ ahol a különös figyelmet igénylő gyermekek együtt nevelkednek a többiekkel és felzárkóztatásuk összhangban van a képességeikkel,
- ❖ ahol a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyisége teljes kibontakoztatásának támogatásával az iskolai beilleszkedés teljesülhet,
- ❖ ahol az óvodák befogadó készsége új lehetőségeket nyújt a különös figyelmet igénylő gyermekek és a nem sérült gyermekek szociális tanulási folyamatai számára,
- ❖ ahol a befogadással együtt járó útkeresésünk, az intézményi innovációk az óvodai nevelésünkben is jelentős minőségi javulást eredményeznek,
- ❖ ahol az eredményességünk attól függ, hogy mennyire sikerül összekapcsolni és összehangolni a különös figyelmet igénylő gyermekeket befogadó, ellátó intézményként a fejlesztési lehetőségeinket a hozzáférhető szakmai szolgáltatásokkal és a speciális rehabilitációs szolgáltatásokkal,

3. GYERMEKKÉP

- Derűs, vidám, kicsi EMBER, aki fogékony a világ szépségeire, egészséges kíváncsisággal fürkészi a világ csodáit.
- Olyan gyermek nevelése, aki érzelmileg gazdag, nyitott, érdeklődő, másokat elfogadó, együttműködő, önmagát értékelni tudó, valamint a természetben és a társadalmi környezetben jól tájékozódó.

4. PEDAGÓGUSKÉP

- Olyan óvodapedagógusok, akikre a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszeretetet, a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a megértés, az együttérzés, az elfogadás és a szülők tisztelete a jellemző.
- Szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő, egymás megbecsülésére, tiszteletére és együttműködésre képes pedagógusok neveljék a kisgyermeket.
- A dajkákkal, pedagógiai-, gyógypedagógiai asszisztensekkel szorosan együttműködve, nevelőtársi viszonyban történő óvodai nevelés megvalósítása.

5. ALAPELVEK

- A gyermek személyiségéből kiindulva, olyan szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermekeket megbecsülés, szeretet övezi.
- A különbözőségek elfogadása, tiszteletben tartása.
- Nyugodt, családias légkör megteremtése, mely biztonságot és nyugodt teret ad a gyermeki játéknak.
- Sokféle megismerési és képességfejlesztési lehetőség biztosítása a gyermekek számára.
- Életkoruknak megfelelő műveltségterületek közvetítése, a természeti és a társadalmi környezetet alapul véve.
- A biológiailag meghatározott érési folyamatokhoz igazodó gyermekközpontú és a családi háttérre alapozott nevelés megvalósítása.

- A különös figyelmet igénylő gyermekek inkluzív óvodai nevelésének sikere a különbözőségeket elfogadó környezet, a sérülés specifikus személyi, tárgyi feltételek megteremtésével szolgálja, elősegíti a harmonikus személyiségfejlődést.
- A különös figyelmet igénylő gyermekek esetében a gyermekekre jellemző sajátosság figyelembe vételével az optimális fejlesztő hatások megkeresése, kiválasztása, ezek alkalmazásának segítségével, a személyiség túlterhelése nélküli lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésben.
- A különös figyelem igényéből eredő, a fejlődési ütem meglassúbbodásában, elmaradásában jelentkező, hátrányt jelentő tényezők figyelembe vételével az életkori sajátosságokhoz igazodó normák, szabályok megfelelő szinten történő elsajátíttatása, a gyermekcsoporton belül, a belső differenciálás kereteit kihasználó nevelés, oktatás.

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

6.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

Célja:

- a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet, megfelelő életritmus kialakítása;
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése;
- a gyermekek mozgásigényének kielégítése;
- a gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása, megóvása, megőrzése,
- harmonikus mozgásfejlődés elősegítése.

Feladata:

- a gondozási feladatokhoz kapcsolódóan a napi illetve a heti tevékenységek rugalmasságának biztosítása;
- a csoportszoba berendezésének, használati eszközeinek, játékainak rendben tartása;
- a teremben és a szabadban való mozgás lehetőségeinek megteremtése;
- prevenciósi testi nevelési feladatok ellátása;
- balesetvédelmi feladatok ellátása.

Feladata különös figyelmet igénylő gyermekek esetében:

- *egyéni képességei által meghatározott szinten sajátítsa el azokat a tevékenységeket, amelyek saját személyével kapcsolatosak,*
- *vegye természetesnek, fogadja el azt a kívülről – a társaktól, felnőttektől - jövő segítséget, amit szükséges, de képességeit meghaladó tevékenységek végzése esetén kap,*

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 90 % - a a tisztálkodáshoz kapcsolódó tevékenységeket önállóan elvégzi;
- 90 % - a az étkezéshez használt eszközöket helyesen használja a kulturált étkezési szokások, szabályok megtartásával;
- 90 % - a az öltözködéshez kapcsolódó tevékenységeket önállóan elvégzi.

6.2. ÉRZELMI NEVELÉS, SZOCIALIZÁCIÓ BIZTOSÍTÁSA

Célja:

- tapasztalatok, élmények, személyes példamutatások hatására alakuljanak ki olyan pozitív érzések, mint a szeretet, vonzalom, gondoskodás, tisztelet, kellemes és jó érzések sokasága;
- az óvodai élet segítse a szocializáció fejlődését, az „én tudat” alakulását, a gyermek társas szükségleteit, a másság elfogadását.

Feladata:

- érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, otthonos környezet, derűs légkör kialakítása;
- követendő példa állítása a gyermekek elé;
- a gyermekek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás- és normarendszer kialakítása;
- szereteten alapuló társas kapcsolatok kialakításának elősegítése, ápolása;
- egyéni bánásmód, odafigyelő és megértő nevelés biztosítása.

Feladata különös figyelmet igénylő gyermekek esetében:

- *a befogadó közösség tagjai természetesnek veszik, hogy a teljesítmény nem befolyásolja az emberi értéket,*
- *természetessé válik számukra a rászoruló embertársaknak nyújtott szükség-szerű segítségadás,*
- *megbecsülik, értékelik saját épségüket, ezáltal fejlődik én-képük, személyiségük,*
- *a sajátos fejlődési szinttel rendelkező gyermek megtanulja értékelni saját meglévő képességeit, azokat teljes mértékben kihasználni,*
- *érzi a közösség segítő erejét, biztonságban mozog társai között,*
- *egyéni vágyait, akaratát képességeihez mérten igyekszik alárendelni a közösség érdekeinek,*
- *az elért eredmények által fejlődik érzelmi élete, személyisége, én-tudata,*

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 90 % - ánál igényné vált a természetes módon való alkalmazkodás a kialakított szokásokhoz;
- 90 % - ánál jellemző magatartási formává váltak a közösségi élet nyilvánvaló jegyei (udvariassági formák, baráti kapcsolatok, felnőttek – gyerekek tisztelete).

6.3 AZ ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Nevelési rendszerünkben nagy figyelmet fordítunk az anyanyelvi nevelésre a gyermekek kommunikációs képességeinek fejlesztésére, mert a nyelv, a beszéd a gyermeki személyiség része. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Célja:

- *érdeklődés, kíváncsiság felébresztése az egyes tevékenységek iránt;*
- *sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása és rendszerezése;*
- *anyanyelv, kommunikáció fejlesztése.*

Feladata:

- az óvodába kerülő gyermekek beszédállapotának megismerése, ennek ismeretében beszédképességük formálása, szókincsük gazdagítása, esetleges beszédhibájuk korrigálása szakember segítségével,
- a tapasztalatok, érzelmek, gondolatok szóbeli kifejezőképességének fejlesztése,
- a kontaktusteremtés, a kommunikációs képesség, önkifejezés eszközeinek fejlesztése,
- a gyermeki kérdésekre adott igényes válaszokkal a beszédkedv fenntartása, beszédfejlesztés megvalósítása.
- az írott nyelv iránti érdeklődés támogatása,

A beszédállapot megfigyelésének szempontjai:

- beszédhallás,
- beszédértés,
- hangok vizsgálata,
- mondatszerkesztés,
- összefüggő beszéd.

Óvodai nevelésünkben általános követelménynek tekintjük:

- a nyelvi érintkezés alapvető formáinak kialakítását,
- a gyermek aktív bekapcsolását a verbális tevékenységekbe illetve azok irányításába ,
- az anyanyelvi nevelés igazi céljának elérése érdekében, feladataink megjeleltése a gyermek mindennapi tevékenységében,
- a kommunikációs képesség fejlesztésében a legtöbb lehetőséget a közös játékok adják,
- a beszédfejlesztésben a felnőtt szerepe meghatározó,

Az óvodapedagógus feladatai a gyermek beszédfejlesztése során:

- beszélő környezet megteremtése helyes mintaadással és szabálykövetéssel,
- az anyanyelv ismertetése, megbecsülésére, szeretetére nevelés,
- fordítson figyelmet a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére,
- legyen őszinte a gyermekkel, mindig igyekezzen önmagát adni – legyen kongruens a kommunikációja,
- a speciális nevelési igényű gyermekek beszédfejlesztése érdekében vegye igénybe a logopédiai szakszolgálat segítségét,
- tekintse a gyermekeket egyenrangú partnernek,
- ne szégyellje érzelmeit kimutatni, megosztani a gyermekkel,
- pedagógiai attitűdjének legfontosabb eleme legyen: „ Te fontos vagy nekem. Rád figyelek. Segítek neked. Biztonságot adok neked.”,
- a beszédkedv, szóbeli kifejezőképesség, kommunikációs képesség, az önkifejezés eszközeinek fejlesztése,

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek aktívan használják tapasztalataik útján bővült szókincsüket,
- összefüggő beszédükben, elbeszélésükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás,
- elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét,
- páros és csoportos beszédhelyzetekben, megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg, és tartják fenn a kapcsolatot,
- nyugodtan, figyelmesen végig tudják hallgatni a felnőtteket, és a párbeszédben többnyire végigvárják a másik megnyilatkozását, saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják,
- helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igekötőket és ige-módokat,

- kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű, és sebességű beszéd,
- beszédüket személyiségüknek és a kialakult helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik,
- tisztán ejtik a beszédhangokat,

7.3.2 Az értelmi nevelés

Az óvoda a gyermek érdeklődésre és kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül tapasztalatokat és további élményeket szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. A tapasztalatszerzés, érzéki megismerés a 3-6 évesek megismerésének sajátossága.

Az óvodás gyermek szemléletmódja szinkretikus, konkrét ismereteit főleg az első jelzőrendszer síkján szerzi.

Feladata:

- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek folyamatos fejlesztése,
- a differenciált percepció fejlődése, a téri tájékozódás, a mozgásfejlettség és testséma kialakulása, a szándékos emlékezeti bevésés és felidézés, a szándékos figyelemkoncentráció, a figyelem tartóssága, a cselekvő, szemléletes képi gondolkodás mellett az elemi , fogalmi gondolkodás első jelentkezése, a kreativitás fejlődése, fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósításában:

- változatos tevékenységek biztosítása a tapasztalatszerzésben – a játék elsődleges szerepének megtartásával,
- a tapasztalatszerzés folyamatában a gyermekek megismerési vágyának, érdeklődésének kielégítése,
- spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése,
- az értelmi képességek, kreativitás fejlesztése.

Az értelmi nevelés a különös figyelmet igénylő gyermekek esetében:

- az egyéni fejlődési szintet és ütemet figyelembe véve történik, célzott módszerekkel, tevékenységekkel, eszközökkel.
- figyelmet fordítunk a tehetséges gyermekek továbbfejlesztésére.

Az óvodapedagógus feladatai a különös figyelmet igénylő gyermekek esetében:

- egyéni képességfejlesztés – hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, tehetséggondozás differenciált bánásmóddal,
- fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek meglévő sajátos szinten működő pszichikus funkcióit teljes mértékben kihasználjuk,
- biztosítani, hogy a gyermekek fejlettségi szintjüknek, képességeiknek megfelelően vegyenek részt, működjenek együtt mind az egyéni, mind a közösségi ismeretszerzési lehetőségekben,
- segítse, ösztönözze, hogy - kommunikációs képességeinek megfelelően – a felnőttekkel, társakkal interakcióban legyenek,
- segítse elő, hogy a gyermekek meglévő ismereteiket a mindennapi tevékenységek során hasznosíthassák,

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 80 % - a elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, környezetéről;
- 90 % - a folyamatosan, érthetően, tisztán beszél;
- 85 % - a képes legalább 10 percig koncentráltan figyelni az adott témára.

7. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

7.1. JÁTÉK

Célja:

- vágyak, élmények, cselekvések átélésével a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése;
- mint az óvodás korú gyermekek legalapvetőbb tevékenysége, elemi szükséglete, az óvodai élet egészét szője át;
- nyújtson betekintést a gyermekek sajátos világába, egyedi érzéseik, képességeik rendszerébe.

Célja a különös figyelmet igénylő gyermekeknek:

- élje át a játéktevékenységek által biztosított öröm és sikerérzés élményét, amely újabb megismerő tevékenységre, gyakorlásra ösztönzi, ezáltal biztosítva a fejlődés érzelmi hátterét,
- a játék során meglévő képességei fejlődnek, alapot adva az újabb, magasabb szinten létrejövő pszichikus szerveződéseknek,
- gyarapodjanak a külvilágról szerzett direkt ismeretei,
- fejlődjön közösségi magatartása.

Óvodapedagógusi feladatok:

- nyugodt légkör, megfelelő hely, idő és eszközök biztosítása az elmélyült játék kialakulásához;
- sokoldalú tapasztalatok, élmények biztosítása, melyeket a gyerekek a játékban élhetnek át és dolgozhatnak fel újra;
- a játék szabadságát tiszteletben tartva játszunk együtt a gyermekekkel, utánozható mintát adva számukra;
- tudatos, tervezett játékirányítással biztosítsuk a gyermekek testi, szellemi fejlődését;
- kihasználjuk és építünk a spontán adódó játékhelyzetekre, melyek a játékba ágyazott tanulást segítik;
- integráljuk a játékba a tanulási folyamatot.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a szabad játéktevékenység területén:

- érdeklődés, komoly figyelem kifejezése a gyermeki közlések iránt,
- készséges válaszok a kérdésekre, gyermeki üzenetek dekódolása, metakommunikációs jelzések küldése, játszótársként nyelvi kifejezésminták adása,
- a szerepjátékot kísérő párbeszéd támogatása verbális ismeretekkel, fogalomalkotás segítségével, a beszéd prozódiai elemeinek gazdagításával,
- beszédalkalmak során az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének, a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulásának segítése.

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 80 % - a alkalmazkodik a játékszabályokhoz;
- 80 % - ának jellemző játékformája a szimbolikus szerepjáték;
- 80 % - a az értelmi képességfejlesztő játékokban aktívan tevékenykedik;

7.2. HAGYOMÁNYÁPOLÁS

Célja:

- az összetartozás érzésének erősítése az óvodai hagyományokat ápoló, a néphagyományokat őrző, természetóvó tevékenységek gyakorlását biztosító események élményszerű szervezésével.

Óvodapedagógusi feladatok:

- a hagyományőrzés és népi kultúra ápolása mindazon értékek nevelési folyamatba építésével, melyet a környezet megőrzött és óvodai keretek között alkalmazható;
- jeles napok előkészítése változatos, ünnepre hangoló közös tevékenységek szervezésével, bensőséges, örömteli, hiteles ünnepléssel;
- az életkori sajátosságokat figyelembe vevő, a közösséghez tartozás érzésének alapozására alkalmas, a folyamatosságot, rendszerességet megjelenítő szokások nevelési folyamatba illesztése;

- a szülők bevonása az ünnepek előkészítésébe, alkalmat teremtve a néphagyományokhoz, óvodai jeles napokhoz kapcsolódó szokások megismerésére, az óvoda – család kapcsolat elmélyítésére.

A megvalósítás tartalma:

- az óvodai élet hagyományai;
- népszokásokhoz kapcsolódó események;
- természetóvó – és egyéb jeles napok;
- nemzeti ünnepek.

7.3. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Célja:

- szeressék meg, óvják, védjék az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetet;
- becsüljék meg a körülöttük lévő tárgyi kultúra értékeit, a hazai tájszépségeit;
- a néphagyományokat, szokásokat ismerjék és szeressék meg;
- tapasztalják meg, hogy a természeti és emberi környezet, világ összefonódik;
- mennyiségi, alakí, nagyságbeli tér - és síkbeli szemléletüknek alakítása a külső világról szerzett tapasztalatok segítségével.

Célja a különös figyelmet igénylő gyermekeknek:

- képességeiknek megfelelően ismerik saját személyükkel kapcsolatos környezetüket, abban megfelelően tudnak tájékozódni, saját szintjükön alkalmazzák a megszerzett tapasztalataikat,
- fejlettségi szintjüknek megfelelő, az érdeklődésükre, aktivitásukra alapozott matematikai tartalmú, tapasztalati jellegű ismeretek megszerzése,
- fejlettségi szintjüknek megfelelően érdeklődnek a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségei során,
- gyakran előforduló mennyiségi viszonyokat felismernek,
- saját testükhöz viszonyítva képesek mozogni a térben,

Óvodapedagógusi feladatok:

- biztosítani a napi tapasztalatszerzést, amivel a már meglévő ismereteiket bővíthetjük;
- kialakítani pozitív viszonyukat a természeti és társadalmi környezethez, séták, kirándulások, csoportszobai tevékenységek során átélt élmények, tapasztalatok segítségével;
- a hagyományőrzés és népi kultúra ápolása mindazon értékek nevelési folyamatba építésével, melyet a környezet megőrzött, és óvodai keretek között alkalmazható;
- annak tudatosítása, hogy a környezetvédelem folytonos kötelezettség, a természetóvó jeles napok a folyamat kiemelt eseményei;
- hagyományt teremteni a természeti és társadalmi környezethez kapcsolódó jeles napoknak;
- a gyermekeknek a természeti és társadalmi környezetben tapasztalható matematikai viszonyokkal való megismertetése.
- az eszközök, tevékenységek biztosítása, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben lehetővé teszik számunkra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését,
- a felajánlott illetve választható tevékenységeknek minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire kell épülnie, figyelembe véve az egyes gyermekek egyéni fejlettségi szintjét,
- a megismerő képességek fejlesztése – érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, problémalátás, problémamegoldás,
- a matematikai képességek fejlesztését játékosan vagy a játékba integráltan kell megvalósítani.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékenység megismerésében:

- a spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban célként és eszközként egyaránt megvalósítandó,
- a megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása,

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek általában képessé tehetők arra, hogy az óvónő kérdéseit, gondolatát kövessék, megértsék,
- matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat is szabadon elmondják,
- egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszéljék, esetenként javítsák saját tévedéseiket,
- általában elérhető, hogy szívesen vállalkoznak a felismert problémák megoldására,
- képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezésre, sorozatok kiegészítésére, saját szempontú válogatás végzésére,
- összehasonlításukat szóban is kifejezik, és mások megállapításainak igazságát megítélik,
- értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat
- mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, és hosszúságukról helyes megállapítást tudnak tenni,
- részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében, alkalmi egységgel való mérésben,
- össze tudnak mérni két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is,
- elő tudnak állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet,
- legalább tízig el tudnak számlálni,
- építéseik, síkbeli alkotásaik legfőbb eredménye továbbra is a szemléletfejlődés: azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat,
- másolással képesek megépíteni, kirakni a mintadarabbal megegyező színekből álló, de nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat,
- képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat is megnevezni,
- a tükörrel való tevékenységük tapasztalat-és élményszerzésre szolgál,
- térben való tájékozódásban képesek az irányok megkülönböztetésére,

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 95 % - a tudja lakcímét, szülei nevét;
- 90 % - a a test felépítésének megfelelően fel tudja sorolni az emberi testrészeket, tisztában van azok funkcióival;
- 90 % - a meg tudja különböztetni az évszakokat, el tudja mondani azok jellemző jegyeit;
- 80 % - a ismeri a hét napjait, különbséget tud tenni a napszakok között;
- 85 % - a tisztában van a növény, mint gyűjtőfogalom jelentésével, meg tud nevezni a gyümölcsöket (8-10), zöldségféléket (5-8), virágokat (5-8), illetve tudja azok főbb (szín, forma, hol terem...) jellemző jegyeit;
- 85 % - a ismeri az állatokat: különbséget tud tenni a házi (6-8), a ház körül élő (3-5), és a vadon élő állatok (8-10) között, el tudja mondani azok jellemző jegyeit;
- 80 % - a ismeri környezetének – számára fontos – közlekedési szabályait; ismeri a közlekedési eszközöket (5-8) és el tudja mondani azok jellemző jegyeit;
- 90 % - a felismeri az alapszíneket és megnevezi azok árnyalatait (sötét-világos);
- 80 % - a meg tudja különböztetni a különböző anyagból készült tárgyakat (fa, fém, üveg, műanyag, papír, textil);
- 80 % - a a 10 – es számkörben biztonságosan eligazodik: több, kevesebb, ugyanannyi, halmazképzés; tő és sorszámnevek használata;
- 80 % - a képes több térbeli kiterjedési fokozatot felsorakoztatni, összehasonlítani és azt szóban is megfogalmazni;
- 80 %- a felismeri környezetében a sík és térmértani formákat (négyzetlap - kocka, téglalap – téglatest, körlap – gömb);
- 80 % - a helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.

7.4. MESE – VERS

Célja:

- az irodalmi alkotások iránti pozitív viszony kialakítása;
- a gyermeki személyiség formálása, alakítása;
- a körülöttük lévő világ megismertetésével a belső képalkotás képességének fejlesztése;
- kifejező, érthető beszédre nevelés;
- ismerjék és szeressék a könyveket.

Célja a különös figyelmet igénylő gyermekeknek:

- fejlődnek és bensőségesebbé válnak érzelmi kapcsolataik,
- erősödik én-tudata, önbizalma.

Óvodapedagógusi feladatok:

- művészi értékű irodalmi és népi alkotásokkal ismertessük meg a gyermekeket;
- versekkel, dramatikus játékokkal, mindennapos meséléssel fejlesszük nyelvi kifejezőképességüket, segítsük elő érzelmi – értelmi fejlődésüket;
- a gyermek szókincsének gazdagítása, az újra átélés, megjátszás igényének kielégítése a mesedramatizálás, bábozás feltételeinek biztosításával;
- az anyanyelvi nevelés a nap minden tevékenységét hassa át;
- az irodalmi művek által is ismerjék meg az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetet.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a vers, mese tevékenység területén:

- megfelelő anyagválasztás, kifejező előadásmód, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében,
- az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok),

- a tevékenységformában az anyanyelv gazdagságának ismertetése, a beszéd-észlelés/reprodukció fejlesztése (helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés, szókincs, mondataalkotás, helyes nyelvtani struktúra, verbális és nonverbális jelzések, interakciók megjelenítése).

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 80 % - a kedvenc meséinek főbb fordulatait fel tudja idézni, képes legalább két mesét önállóan is elmondani;
- 80 % - a természetes hanghordozással, tiszta kiejtéssel, a ritmust és a vers hangulatát érzékeltetve 2-3 kiolvasót, 6-8 verset emlékezetből felidézni.

7.5. ÉNEK - ZENE, ÉNEKES JÁTÉK

Célja:

- zenei érdeklődés felkeltése, a zene befogadására való képesség, zenei anyanyelv megalapozása;
- a gyermek zenei ízlésének és mozgáskultúrájának formálása, alkotókedvének felébresztésével;
- a magyar népzenei kincs megismertetése.

Célja a különös figyelmet igénylő gyermekeknél:

- az énekes-, és dalos játékok játszása során gyarapodnak ismereteik, fejlődik testsémájuk, térbeli tájékozódásuk,
- alakulnak szociális kapcsolataik, rögződnek a szabályok, közösségi normák,

Óvodapedagógusi feladatok:

- közös ének-zenei tevékenység feltételeinek megteremtése;
- zenei élmények nyújtása játék közben spontán módon vagy kötött szervezeti keretek között;
- zenei képességek fejlesztése változatos mozgásokat biztosító énekes játékokkal, mondókákkal.

HELYI NEVELÉSI PROGRAM

- zenei hagyományok megismertetése népi mondókák, játékok, gyermektánc segítségével;
- népi és hagyományos hangszerek megismertetése, alkalmazása;
- a környezet hangjainak felfedezésével esztétikai érzékük fejlesztése,
- kortárs zeneművek, dalok megismertetése,
- érzelmi gátlások feloldása és az érzelmek gazdagítása az együtt éneklés, zenélés, játszás eszközével.

Az ének-zene, énekes játék hatása a gyermek nyelvi-kommunikációs fejlődésére:

- az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel,
- beszéd és zenei hallás fejlesztése,
- különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása,
- a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókincsbővítés, beszédhibák javulása,
- az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felegetős énekes játékok).

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 80 % - a három mondókát helyes szövegkiejtéssel, az egyenletes lüktetését kiemelve el tud mondani;
- 80 % - a legalább öt dalt tisztán, biztonsággal el tud énekelni;
- 80 % - a képes dallam – illetve ritmusmotívumokat egyénileg is visszaénekelni illetve visszatapsolni;
- 80 % - a felismeri, térben is képes mutatni a magasabb illetve alacsonyabb hangok közötti különbséget;
- 80 % - a felismeri, illetve érzékeltetni is tudja a halkabb – hangosabb, gyorsabb – lassabb, magasabb - mélyebb éneket, beszédet;
- 80 % - a felismer, illetve megnevez hangszereket (3 - 5) kép illetve hallás alapján is.

7.6. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Célja:

- a gyermekek tér – forma – szín képzetének gazdagítása;
- esztétikai érzékenységük, szép iránti fogékonyságuk, igényük alakítása;
- élmény és fantáziaviláguk képi, szabad kifejezésének elősegítése;
- a természet esztétikájának befogadása és alkotásokban való tükrözése, belső énjük szabad leképezése.

Különös figyelmet igénylő gyermekeknél:

- a részére biztosított anyagokat, eszközöket megfelelően használja, válassza ki a számára megfelelő, ezáltal fejlesztő tevékenységet,
- munkáiban jelenjenek meg személyes vágyai, belső képei.

Óvodapedagógusi feladatok:

- az alkotótevékenységhez szükséges feltételek – megfelelő hely, változatos eszközök (természetes anyagok, gyűjtött „kincsek”) biztosítása az egész nap folyamán;
- bemutatjuk, és gyakorlással elsajátíttatjuk a kreativitást fejlesztő technikákat.
- a gyermekek szabad választási lehetőségének biztosítása, úgy eszköz, mint technika terén;
- séták, kirándulások alkalmával szerzett pozitív és negatív élmények szolgálgják a vizuális témák alapjait;
- az esztétika iránti vonzódást kívánjuk segíteni népművészeti, képzőművészeti alkotások megismertetésével;
- egyéni foglalkozások keretében differenciáltan fejlesztjük a gyerekeket.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a vizuális tevékenységekben:

- a vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: megszólítás, szádék nyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés,
- az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata,
- a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése,
- kiállítások látogatásához kapcsolódó élmények megbeszélése.

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 90 % - a biztonsággal, helyesen használja az ábrázolás eszközeit (ceruza, zsírkréta, ecset-festék, olló)
- 80 % - ának emberábrázolásában megjelennek a főbb testrészek, érzékszervek;
- 90 % - ának munkái tagoltak, az adott témához kapcsolódóan a jellemző jegek megjelennek, változatos színhasználatúak.

7.7. MOZGÁS

Célja:

- „ép testben ép lélek”;
- igényükké váljon a mozgás; a mindennapi testnevelés,
- alapvető testi képességek fejlesztése;
- egészségmegőrzés, egészséges életmódra nevelés.

Célja különös figyelmek igénylő gyermekeknél:

- képes biztosan mozogni a környezetében.

Óvodapedagógusi feladatok:

- a gyermekek mozgásigényének differenciált kielégítése különböző szervezeti formák alkalmazásával;
- rendszeres, mindennapos, aktív mozgáshoz szoktatás játékos formában;
- tudatosan tervezett, körültekintően szervezett, tartalmában egymásra épülő testnevelés foglalkozások vezetése zárt térben és szabadban;
- testi képességek sokoldalú, változatos eszközök alkalmazásával történő, élményszerű fejlesztése;
- mozgáskultúrájuk, mozgáskoordinációjuk, térben való tájékozódó képességük fejlesztése torna, népi és egyéb mozgásos játékok által;
- helyes testtartás alakítása és a testséma fejlesztése játékos és utánozó gyakorlatokkal;
- cselekvési biztonságuk növelése;

- mozgásfejlesztés területei:
 - mindennapos szervezett mozgás;
 - testnevelés foglalkozások;
 - játékidő, mozgásos játékok a szabadban;
 - séták, kirándulások spontán mozgáslehetőségei,
 - mindennapos testnevelés.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a mozgás tevékenységekben:

- a konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével,
- világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulás támogatása.

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 80 % - ának mozgása összerendezett, harmonikus;
- 80 % - a szereti és igényli a mozgást;
- 80 % - a alkalmazkodik a szabályokhoz, mozgásfegyelme kialakult;
- 80 % - a tud ütemesen (gyorsabban – lassabban), váltakozva, egyensúlyozva, irányt változtatva, kerülgetve járni, futni;
- 80 % - a tud gurulóátfordulást végrehajtani;
- 80 % - a képes 30-50 cm magas akadály átugrására;
- 75 % - a biztonságosan használja a labdát (dobás-elkapás).

7.8. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Célja:

- a játékon alapuló munka megszerettetése;
- a gyermeket körülvevő környezet tevékeny megismerése;
- a közösség alakítása, formálása, kiépítése;
- személyiségfejlesztés.

A tevékenység területei:

- önkiszolgálás;
- naposság;
- növény és állatgondozás, kerti munka;
- alkalomszerűen adódó munka jellegű feladatok.

Óvodapedagógusi feladatok:

- a gyermekek életre való felkészítése a társadalmi gyakorlat pozitív élményekkel párosuló megismertetésével;
- megteremteni az önálló, játékos munka jellegű tevékenységek lehetőségeit, feltételeit;
- a rendszeres, folyamatos tevékenységek gyakorlásával erősítjük a munka szükségességét;
- munkavégzés közben nyíljon lehetőségük sokoldalú tapasztalásra, ismeretszerzésre a társadalmi és természeti környezetről egyaránt;
- váljanak képessé a munkatevékenység elvégzésére, tudatos óvónői irányítás mellett;
- az önállóság és segítőkészség egyensúlyának megteremtése a különböző korú és/vagy képességű gyerekek tevékenysége során;
- a gyermekeket ösztönző módon és az egyéni fejlődésének ütemének figyelembe vételével, a pozitívumokat kiemelve értékeljük.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a munka jellegű tevékenységek során

- a tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák (udvarias megszólítás, utánzásra késztetés, kérdés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései) gyakorlása ,
- munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

Sikerkritériumok:

Az iskolai életmódra alkalmas gyerekek

- 90 % - a ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára;
- 90 % - a önállóan elvégzi a naposi munkához kapcsolódó feladatokat;
- 80 % - a szívesen vállal „alkalmi jellegű” feladatokat, megbízásokat.

8. AZ ISKOLAI ÉLET MEGKEZDÉSÉHEZ SZÜKSÉGES FEJLETTSÉGI SZINT JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- az iskolai életre való alkalmasság a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének eredménye,
- a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a testileg, lelkileg egészséges kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik,
- a sikeres iskolakezdéshez az iskolai munkához a testi, lelki, értelmi és szociális érettség valamennyi feltétele egyaránt szükséges:
 - a testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai, teherbíró lesz, mozgása összerendezettebb, harmonikusabb, erőteljesen fejlődik a mozgáskordináció és a finommotorika, mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését képes irányítani,
 - a lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre, a tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik . Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának:
 - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,

megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan megnövekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztás és átvitele,
- a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

○ az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek), végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi, mennyiségi ismeretei vannak.

- az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára, az egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai életre, a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermek-társaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

HELYI NEVELÉSI PROGRAM

- kialakulóban van feladattudata, ez a feladatok megértésében, feladattartásban a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- a különös figyelmet igénylő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint,
- Szükségeit önállóan elégíti ki.
- A környezethez pozitív élmények kötik.
- A közösen végzett tevékenységek által alakul, formálódik a közösség, a társas kapcsolatok elmélyülnek.
- Életkoruknak megfelelő szókincsüket a magyar nyelv szabályaihoz igazodva használják.
- A játék sikerélmény és öröm a gyermek számára.
- Tevékenyen alakítják környezetüket, a játéktevékenység során alkalmazzák tapasztalataikat, ismereteiket.
- Kialakul, szemléletükben megjelenik a tiszta környezet iránti igény, a takarékosság.
- Törekszik az önálló, eredményes feladatmegoldásra.
- Megismerik a környező világot és az őket körülvevő környezetben biztonságosan el tudnak igazodni.
- Tapasztalnak matematikai viszonyokat. Forma, alak állandóság, számfogalom megalapozása, mennyiségek, arányok megismerése.
- Pozitívan alakul esztétikai érzékük.
- Megismerik, megtanulják tisztelni a számukra érdekes, fontos ismereteket nyújtó könyveket.
- Szívesen, önállóan is kezdeményeznek éneklést, mondókázást, körjátékot, bábozást.
- Munka jellegű tevékenységeket szívesen végzik, kialakul önállóságuk, feladattudatuk.

- Fejlődnek képességeik, melyek alkalmassá teszik őket az iskolai életre:
 - megfigyelőképesség;
 - verbális és nonverbális kommunikáció;
 - feladattudat;
 - alkalmazkodóképesség;
 - önfegyelem;
 - versenyszellem;
 - testséma, térérzékelés.

A pedagógusnak szem előtt kell tartania, hogy minden gyermek csakis saját fejlődési ütemének, egyéni képességeinek, egész gyermeki személyiségének figyelembevételével érheti el az iskolai munkához szükséges fejlettségi szintet.

9. GYERMEKVÉDELEM – ESÉLYEGYENLŐSÉG MEGTEREMTÉSE

Célja:

- a 3 – 6 éves gyerekek zavartalan testi, lelki, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének biztosítása;
- a gyermek személyiség jogainak tiszteletben tartása, védelme a hátrányos megkülönböztetéssel, az elhanyagolással, a bántalmazással és az információs ártalmakkal szemben.

Óvodapedagógusi feladatok:

- a gyermek helyzetének felmérése a szükséges családlátogatás során;
- a hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzet okainak feltárása;
- segítő, bizalommal teli kapcsolat kialakítása a szülőkkel;
- a család szociális helyzetén javító lehetőségek ismertetése (rendkívüli segély, gyermekvédelmi támogatás, étkezési térítési díjkedvezmény, stb...);
- veszélyeztetett gyermekek helyzetének fokozott figyelemmel kísérése;

- a gyermek sorsának javítása érdekében szoros együttműködés a szakszolgálatokkal (Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámügy, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Anyaotthon), tapasztalatok írásos rögzítése;
- a kettős nevelés elkerülése érdekében a szülők tájékoztatása, együttműködés erősítése a közös tevékenységek szervezésével;
- együtt érző, szerető bánásmód kialakítása, nyugodt légkör megteremtése;
- a differenciált egyéni bánásmód módszereinek következetes alkalmazása.
- titoktartási kötelezettsége minden családot érintő kérdésben érvényesüljön,
- az óvodapedagógus és a nemzetiségi szülők közötti kommunikáció tervezett, tudatos és kezdeményező legyen, vegye figyelembe a nemzetiségi családok nevelési szokásaira.

9.1. A KÜLÖNÖS FIGYELMET IGÉNYLŐ GYEREKEK DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

Óvodapedagógusi feladatok:

- a gyermekek életkörülményeinek feltérképezése (családlátogatás, környezet-tanulmány);
- fizikai, egészségügyi és mentális fejlődés figyelemmel kísérése;
- a gyerek alapvető szükségleteinek, az óvodai lehetőségekhez igazodó differenciált kiegészítése;
- egyéni fejlesztéssel képességeinek alakítása, melyek a szociális hátrányból következően lemaradást mutatnak;
- segítség nyújtás a családnak a lehetséges támogatási formák megismerésében, megszervezésében.

- a gyerekek képességeinek megismerése: erősebb és gyengébb képességek meghatározása;
- a gyermek igényeihez mérten, a gyorsabb fejlődés lehetőségének biztosítása többlet „ismeret” nyújtásával, egyéni feladatokkal;
- a lemaradást mutató képességeket fejlesztő ráhatások biztosítása;
- együttműködés a szülővel a gyerek óvodán kívüli tevékenységeinek kiválasztásában, a túlterhelés megakadályozására törekvés;
- beiskolázásnál a gyerek képességeinek megfelelő (tagozatos) iskola megismertetése;

- lehetőség biztosítása a nyári születésű, kiemelkedő képességű gyerek korábbi beiskolázására.

9.3. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYEREKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE

Óvodapedagógusi feladatok:

- alapos tájékozódás a sajátos nevelési igény mibenlétéről;
- feltételek biztosítása a gyerek fogadására;
- felkészülés és a többi gyerek felkészítése a „más” gyerek fogadására, egyéni fejlesztési terv készítése a szakember bevonásával;
- segítő együttműködés kiépítése a szülőkkel;
- folyamatos konzultáció a fogyatékoság kezelésében jártas szakemberrel, pedagógiai szakszolgálattal;
- kollegák tájékoztatása a gyerek fogadásával, ellátásával kapcsolatos teendőkről;
- a „más” gyerek mértéktartó valódi képességeit figyelembe vevő segítése, fejlesztése.

10. A PROGRAM KAPCSOLAT RENDSZERE

10.1. A TAGÓVODÁK KÖZÖTTI KAPCSOLAT

- a tagóvodák egyéni arculatának megtartása mellett egységes óvodakép megteremtése;
- intézményszintű kapcsolatrendszerek építése: szakmai munkaközösségek, közös rendezvények.

10.2. A NEVELŐTESTÜLET ÉS A TÖBBI MUNKATÁRS

- a dolgozók adottságain és képességein alapuló, egymást kiegészítő és segítő részvétel a folyamatokban.

10.3. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD

- kiemelkedő szerepe van az óvoda életéről nyújtott hiteles tájékoztatásnak és a szülői döntési kör szélesítésének minden kompetens helyzetben;
- az együttműködés továbbfejlesztési lehetőségei:

- közös programok (kirándulások, játszóházak, rendezvények – báb - színi előadások -, sport versenyek) rendszeres szervezése;
- rendszeres „nyílt délelőttök”, játszódélutánok lehetőségének felkínálása a szülők felé.

10.4. TÁRS INTÉZMÉNYEKKEL VALÓ KAPCSOLATTARTÁS

- fenntartó;
- Intézményi Gondnokság;
- bölcsődék;
- általános iskolák;
- Egységes Pedagógiai Szakszolgálat;
- Gyermekjóléti Szolgálat;
- egészségügyi szakszolgálat (gyermekorvos, védőnő, fogorvos);
- Szociális Gondozó Központ,
- alapítványok.

11. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTEL RENDSZERE

A szempontok konkrét kidolgozását a tagóvodák helyi nevelési gyakorlata tartalmazza.

- Szervezeti és Működési Szabályzat;
- Házirend;
- az adott nevelési év munkaterve;
- nyitvatartási idő;
- a csoportok szervezése;
- heti rend;
- napirend;
- tárgyi feltételek;
- személyi feltételek;
- eszközök, felszerelések.

12. A PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK VIZSGÁLATA

Elvek:

- a módosított Szivárvány program hosszú távon meghatározza a testület pedagógiai munkáját;
- a program megvalósításáért az intézményvezető a felelős;
- a nevelőtestület a módosított program elfogadásával tanúbizonytságot tesz arra, hogy legjobb tudása szerint törekszik a megvalósítására.

Fázisai:

- a program a gyakorlatban történő alkalmazás közbeni elemzése, értékelése
 - a gyermekek nevelésében milyen eredménnyel, hatással jelennek meg a tervezett nevelő – fejlesztő tartalmak;
 - minden nevelési év végén az iskolába menő gyerekek esetében A fejlődés várható általános jellemzői az óvodáskor végére fejezetben megfogalmazottak figyelembe vételével mérések elvégzése, az eredmények rögzítése, a tapasztalatok hasznosítása a továbbfejlesztés érdekében;
 - a program milyen mértékben befolyásolta a nevelőtestület pedagógiai kultúráját;
 - mit mutatnak a szülők és a partnerek visszajelzései.
- a program esetleges módosítása előtti elemzése, értékelése az intézmény gyakorlatát, a nevelő – fejlesztő munkáját illetően:
 - a szociokulturális közeg és a szülők igényeinek találkozása;
 - szakmai feltételek megléte, nevelőtestület felkészültsége;
 - tárgyi feltételek számba vétele a program alkalmazása szempontjából;
 - a mindennapos nevelő – fejlesztő munka eredményessége;
 - a gyerekek ismeret és képességszintje, szokás és szabályrendszere.
 - a gyermekek fejlettségi szintjének elemzése a programban megfogalmazott sikerkritériumok alapján.

13. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

- *a Szivárvány program érvényességi ideje:*
Az intézményvezető jóváhagyásának időpontjától , visszavonásig.
- *A Szivárvány Program bevezetése:*
Az intézményvezető által, a jóváhagyás idejétől az intézmény minden csoportjában bevezetésre kerül.
- *a Szivárvány program nyilvánosságra hozatala:*
 - a Szivárvány Program egy – egy könyvtári példánya, a nyilvánosságra hozatal érdekében az óvodák nevelői szobájában kerül elhelyezésre;
 - a Szivárvány program elhelyezéséről, az abba való betekintés módjáról a szülők a központi hirdetőtáblákon, míg az alkalmazottak az alkalmazotti hirdetőtáblákon kapnak tájékoztatást;
 - a programba a szülők, érdeklődők előzetes bejelentés alapján az óvodákban, helyben is betekinhetnek;
 - a programról a szülők, érdeklődők tájékoztatást kérhetnek, amelyre a tagóvodavezetők (illetve az általuk kijelölt óvodapedagógusok) az intézmény SZMSz - ben megfogalmazott eljárási rend szerint tájékoztatást adnak;
 - a Szivárvány program az intézmény honlapján is nyilvánosságra kerül;
- *a Szivárvány program felülvizsgálata:*
 - a gyakorlati tapasztalatok összegzésével a partneri kör bevonásával,
- *a Szivárvány program módosítása:*
 - a törvények, rendeletek változásával;
 - az adott nevelési évben a felvett gyerekek szüleinek 80 % - ban történő javaslatára;
 - a nevelőtestület kétharmados többségi szavazata alapján kerülhet sor a módosításra.

14. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

- a Szivárvány programot véleményezte:
 - a Szivárvány Óvoda szülői szervezete;
 - a Kisfenyves Tagóvoda szülői szervezete;
 - a Meseház Óvoda szülői szervezete;
 - a Napsugár Óvoda Óvodaszéki szervezete;
 - a Tusculanum Tagóvoda szülői szervezete.
 - az Erdőszéle Tagóvoda szülői szervezete.

- A Szivárvány programot elfogadta:
 - a Szivárvány Óvoda és tagóvodáinak nevelőtestülete;
 - az elfogadás dátuma:
(lásd mellékletben)

- a Szivárvány programot jóváhagyta:
- Dátum:
- Határozat száma:

Mellékletek:

Nevelőtestületi jelenléti ívek az elfogadásról

1. számú: Legitimációs záradék – szülői nyilatkozat

Függelékek:

1. számú: „Mi fánk” - módszertani útmutató

2. számú: „Tesz – vesz” - módszertani útmutató

3. számú: „Hagyományőrzés a mesék világával” - módszertani útmutató

4. számú: „Csináljuk együtt” - módszertani útmutató

5. számú: „Üveggyöngy” - módszertani útmutató

6. számú: „Erdőszéle - Tagóvoda - módszertani útmutató